

АНОТАЦІЯ

Романишин М. Р. **Трансформація ідей музичної екології у сучасній композиторській практиці.** — Кваліфікаційна праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). — Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, м. Львів, 2024.

Робота присвячена імплементації ідей музичної екології у сучасній композиторській практиці.

Початково дослідження стосувалось широкого кола інтердисциплінарної проблематики на перетині музики, екології та психології. У ході дослідження виринув ряд актуальних проблем пов'язаних із концепціями звукового ландшафту та музичної екології, які дозволили змістити основний акцент дослідження на проблематику активного слухання та повторного використання музичного матеріалу. Ідеї музичного ресайклінгу вже віддавна розвиваються у зв'язку із музичними інструментами (відновлення і використання пошкоджених інструментів, а також створення на їх основі нових музичних інструментів часто із перевикористанням доступних вторинних ресурсів). У 2022 році Остап Мануляк озвучив ідеї можливого ресайклінгу на рівні музичного матеріалу. Після проведення дослідження серед сучасних українських композиторів вдалось встановити, що ці ідеї є цікавими та актуальними для сучасного українського музичного середовища. Це й дозволило викристалізувати мету творчого мистецького проєкту.

Мета дослідження – визначити та концептуалізувати механізми трансформації ідей музичної екології у сучасній композиторській практиці.

У першому розділі подано історичний аналіз ідей гармонійної взаємодії із природою та їх впливу на формування та розвиток української культури. Коротко окреслено еволюцію преренесансних гуманістичних ідей та концепції Природнього права через твори Станіслава Оріховського, Інокентія

Гізеля та Памфіла Юркевича і формування особливо важливої для української культури "філософії серця". Окреслено як ці філософські концепції і важливість гармонійної взаємодії із довкіллям актуалізується в музиці ХХ і ХХІ століть. Окрему увагу приділено аналізу звукового ландшафту в ідеях футуристів, а також їх розвитку впродовж ХХ століття та впливу на творчість сучасних українських композиторів.

З появою нових філософських концепцій, які акцентують на гармонійній взаємодії людської культури з природою, виникає необхідність звернення до поняття екології людської свідомості. Ідеї еко-свідомості і екології людської свідомості тісно пов'язані між собою і взаємодоповнюють одна одну. Музика, як мистецтво, що тонко впливає на емоційну сферу людини, має свої усталені стереотипи щодо передачі відчуття "природного" або "екологічного". Зокрема йде мова про стереотипізацію тональної музики, яка позірно завдяки своїй структурованості, гармонійності та, почасти, передбачуваності, часто сприймається як природна та емоційно приваблива.

Виходячи з досліджень, що вказують на сприйняття тональної музики як "більш природної", на початковому етапі реалізації творчого мистецького проєкту мною свідомо було обрано тональну конвенцію як основну канву для розвитку музичної тканини твору "Nature Symphony". У цьому творі традиційне звучання симфонічного оркестру гармонійно поєднується із синтетичними та електронними елементами, характерними для різних стильових інваріантів ф'южну. Цей твір ліг в основу подальших досліджень, а також став відправним пунктом для поступової трансформації композиційної складової мого творчого мистецького проєкту. Ця трансформація супроводжувалась відходом від виразної тональної конвенції, апробацією нових композиторських технік та втіленням характерних електроакустичних традицій побудови звукової тканини у підсумковому аудіовізуальному перформансі в рамках творчого мистецького проєкту "Re:Symphony". Таку еволюцію зумовив, представлений в рамках першого розділу, аналіз літератури з тематики звукового ландшафту та впливом ідей і творів Луїджі

Руссоло, Раймонда Мюррая Шафера, Едгара Вареза, Джона Кейджа, Браяна Іно, Рюїті Сакамото, Гільдегард Вестеркамп та Джона Лютера Адамса. Слід зазначити, що центральною роботою, на тому етапі дослідження стала праця Раймонда Мюррая Шафера "*The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World*" ("*Звуковий ландшафт: Наше звукове середовище та налаштування світу*", написана у 1977 році. Детальне ознайомлення із поняттям звукового ландшафту та творами Мюррая Шафера створило умови і відкрило нові горизонти для подальших творчих і наукових досліджень у контексті цієї роботи.

Проведено звукові дослідження муніципального простору "Дому 42", які стали частиною "Школи слухання", організованої моїм творчим керівником. Підсумком цієї події був концерт із творів львівських композиторів студентів та викладачів музичної академії, які брали участь у даних звукових дослідженнях. Згодом нами було проведене онлайн опитування, результати якого описані у першому розділі роботи.

Другий розділ наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту логічно продовжує дослідження проблематики звукового ландшафту, розглядаючи його у контексті імерсивного досвіду сприйняття звукового середовища. Таким чином вдалося виокремити ряд питань, серед яких особлива увага приділена активному та пасивному слуханню.

Особливо актуально проблематика активного слухання постає в часі війни, коли в суспільстві трансформується розуміння ролі звуку в екзистенційній площині. Навіть у містах, що віддалені від районів активних бойових дій, люди чутливіше сприймають будь які звукові подразники. Особливо це помітно саме в урбаністичних просторах. Також проблематика активного слухання набуває особливої актуальності під час створення електроакустичних композицій та імерсивних аудіовізуальних перформансів.

У цьому розділі дослідження окрема увага приділена акустичним параметрам приміщень та їхньому впливу на практику слухання. Також мова йде про технології акустичного планування простору. Ці та інші думки,

описані у другому розділі роботи, розглянуті в контексті власних аудіальних та аудіовізуальних перформансів, а також творчості український композиторів.

Третій розділ дослідження присвячено аналізу ідей ресайклінгу, тобто повторного використання музичного матеріалу, в сучасній композиторській практиці. Зумовлений війною підхід, що полягає у перевикористанні матеріалів, механізмів та інших об'єктів поширюється на всі сфери побуту і людського життя. У цьому контексті розглянуто трансформацію ідей саме музичної екології у композиторській практиці. Ґрунтуючись на цьому, у якості підсумкового творчого проєкту, було створено імерсивний аудіовізуальний перформанс “Re:Symphony”. Основою для цього став твір “Nature Symphony”. Це забезпечило логічний розвиток дослідження та дозволило на практиці втілити ідеї ресайклінгу у композиторській практиці.

Термін “ресайклінг музичного матеріалу” був запропонований моїм творчим керівником та науковим консультантом Остапом Мануляком з точки зору повторного використання музичного матеріалу у композиторській практиці. Такий підхід ґрунтується на трансформованих ідеях музичної екології і має практичне значення для сучасних композиторів.

За допомогою кількісного соціологічного методу було проведено онлайн опитування студентів-композиторів ЛНМА імені М. В. Лисенка, з метою аналізу актуальності проблематики ресайклінгу музичного матеріалу в сучасній композиторській практиці.

У тексті детально викладено ідеї, підходи та процес створення підсумкового творчого аудіовізуального перформансу “Re:Symphony”. Крім того, запропоновано власну методику аналізу об'єктів та роботи під час звукових досліджень, включаючи різні підходи до створення, генерації або повторного використання (ресайклінгу) музичного матеріалу.

У підсумку, третій розділ наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту містить практичні методи розробки та реалізації аудіальних та аудіовізуальних перформансів.

Ключові слова: звуковий ландшафт, екологія свідомості, музична екологія, аудіальне дослідження, електроакустична музика, проблематика активного слухання, практика ресайклінгу музичного матеріалу.

ABSTRACT

Romanyshyn M. R. **Transformation of Musical Ecology ideas in contemporary compositional practice.** — Qualification work on manuscript rights.

Scientific substantiation of a creative art project for obtaining an educational and creative degree of doctor of arts in specialty 025 "Musical art" (field of knowledge 02 "Culture and art"). — Lviv National Academy of Music named after M. V. Lysenko, Lviv, 2023.

The work is dedicated to the implementation of ideas of musical ecology in contemporary compositional practice. Initially, the research concerned a wide range of interdisciplinary issues at the intersection of music, ecology and psychology. In the course of the research, a number of topical problems related to the concepts of soundscape and musical ecology emerged, which allowed shifting the main focus of the research to the issues of active listening and the reuse of musical material. The ideas of music recycling have long been developed in connection with musical instruments (restoration and use of damaged instruments, as well as the creation of new musical instruments on their basis, often with the reuse of available secondary resources). In 2022, Ostap Manulyak voiced the idea of possible recycling at the level of musical material. After conducting research among modern Ukrainian composers, it was possible to establish that these ideas are interesting and relevant to the modern Ukrainian musical environment, which allowed us to crystallize the goal of our creative art project

The aim of the research is to define and conceptualize the mechanisms of transforming the ideas of musical ecology in contemporary compositional practice.

The first chapter presents a historical analysis of the ideas of harmonious interaction with nature and their influence on the formation and development of Ukrainian culture. The evolution of pre-Renaissance humanistic ideas and the concept of Natural Law through the works of Stanislav Orikhovsky, Innokenty Gizel and Pamphil Yurkevych and the formation of the "philosophy of the heart", which is especially important for Ukrainian culture, is briefly outlined. It is

outlined how these philosophical concepts and the importance of harmonious interaction with the environment are actualized in the music of the 20th and 21st centuries

With the emergence of new philosophical concepts emphasizing the harmonious interaction of human culture with nature, the need arises to address the concept of the ecology of human consciousness. The ideas of eco-consciousness and the ecology of human consciousness are closely intertwined and complement each other. Music, as an art that subtly influences the emotional sphere of a person, has established stereotypes for conveying the feeling of the "natural" or "ecological." Specifically, this refers to tonal music, which, due to its structure, harmony, and, in part, predictability, is often perceived as natural and emotionally appealing.

Based on research indicating that tonal music is perceived as "more natural," I consciously chose the tonal convention as the main framework for developing the musical texture of the work "Nature Symphony." In this work, the traditional sound of the symphonic orchestra is harmoniously combined with synthetic and electronic elements characteristic of various stylistic invariants of fusion. At the initial stage of the development of the scientific-artistic project, this work formed the basis of its creative component, which later underwent a certain transformation. This transformation is accompanied by a departure from the tonal convention, the testing of new compositional techniques, and a change in the stylistics of sound in favor of the genre of electroacoustic music in the final audiovisual performance within the creative artistic project "Re:Symphony." This process is connected with the historical and theoretical analysis of the literature on the topic of soundscape and the influence of the ideas of futurists of the 20th and 21st centuries, such as Luigi Russolo, Murray Schafer, Edgar Varese, John Cage, Brian Eno, Ryuichi Sakamoto, and Hildegard Westerkamp, conducted in the first chapter of the work. It should be noted that the central work referenced in this research is Murray Schafer's "The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World," written in 1977. A detailed examination of the concept of soundscape created

conditions and opened new horizons for further creative and scientific research in the context of this work.

Sound research of the municipal space "Dim 42" was conducted, which became part of the "School of Listening," organized by my creative supervisor. The culmination of this event was a concert featuring works by Lviv composers, students, and teachers of the Music Academy who participated in this sound research. Subsequently, an online survey was conducted, the results of which are described in the first chapter of the work.

The second chapter of the scientific justification of the creative artistic project logically continues the research in the context of the soundscape, considering it as a specific immersive sound environment. Thus, it identifies a number of issues, among which particular attention is paid to active and passive listening.

The problem of active listening becomes especially relevant during wartime when the very concept of sound is transformed, and its impact on the listener significantly increases. Any sound stimuli in urban and city spaces are perceived more sensitively. The noise of streets with generators evokes causal connections in thoughts related to the consequences of rocket attacks, immersing the listener in a corresponding emotional state. Also, the problem of active listening becomes particularly relevant during the creation of immersive audio performances, especially from the perspective of performance practice.

In this chapter of the research, special attention is given to the acoustic parameters of spaces and their impact on listening practice. In addition, the text discusses the technologies of acoustic space planning.

These and other thoughts described in the second chapter of the work are considered in the context of my own audio and audiovisual performances, as well as the works of Ukrainian composers.

The third chapter of the research is devoted to analyzing the ideas of recycling, that is, the reuse of musical material, in contemporary compositional practice.

The approach necessitated by the war, which involves the reuse of materials, mechanisms, and other objects, extends to all spheres of everyday life and human activity. In this context, the transformation of the ideas of musical ecology in compositional practice is examined. Based on this, an immersive audiovisual performance, "Re:Symphony," was created as the final creative project. The work "Nature Symphony" served as the foundation for this, ensuring the logical development of the research and allowing for the practical implementation of the ideas of recycling in compositional practice.

The term "recycling of musical material" was proposed by my creative supervisor and scientific consultant Ostap Manulyak in the context of the reuse of musical material in compositional practice. This approach is based on transformed ideas of musical ecology and has practical significance for contemporary composers.

A quantitative sociological method was used to conduct an online survey of student composers at the Lviv National Music Academy named after M. V. Lysenko, with the aim of analyzing the relevance of the problem of recycling musical material in contemporary compositional practice.

The text details the ideas, approaches, and process of creating the final creative audiovisual performance "Re:Symphony." Additionally, a personal methodology for analyzing objects and working during sound research is proposed, including various approaches to creating, generating, or reusing (recycling) musical material.

In conclusion, the third chapter of the scientific justification of the creative artistic project contains practical methods for developing and implementing audio and audiovisual performances.

Keywords: *soundscape, ecology of consciousness, musical ecology, acoustic research, electroacoustic music, issues of active listening, practice of recycling musical material.*